

*Петриченко О. П.,
аспірант кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ*

КРИМІНАЛІЗАЦІЯ ПРОПАГАНДИ ТЕРОРИЗМУ: ШЛЯХИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ УКРАЇНИ

Анотація. На території нашої держави значно розширилась соціальна база тероризму за рахунок залучення до терористичної діяльності представників різних прошарків населення, що вимагає активізації боротьби з пропагандою та поширенням ідеології тероризму. Визначено, що пропаганда тероризму є не тільки засобом заяви про себе, але також за її допомогою відбувається вербування нових членів для терористичних організацій. Вирішувати вказану проблему Україна має відповідно до взятих на себе міжнародних зобов'язань.

Відповідно до статті 5 Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму (далі – Конвенція) рекомендовано встановити кримінальну відповідальність за «публічне підбурювання до вчинення терористичного злочину». Вказана стаття зазначеної Конвенції була імплементована у національне кримінальне законодавство за допомогою статті 258-2 Кримінального кодексу України, де встановлена кримінальна відповідальність за публічні заклики до вчинення терористичного акту.

У роботі досліджено зміст статті 258-2 Кримінального кодексу України (далі – КК України), виявлені недоліки диспозиції цієї статті, причини та умови їх виникнення. Наголошено на некоректній імплементації статті 5 Конвенції у КК України. Проаналізовані наукові дослідження українських та закордонних вчених. Узагальнені їх пропозиції щодо удосконалення норм кримінального законодавства у сфері протидії пропаганді тероризму. Вивчений досвід інших країн щодо криміналізації пропаганди та ідеології тероризму. Визначені напрями можливого впровадження кримінально-правових норм інших країн в українське законодавство. Визначено нову термінологію статті 258-2 КК України. Обґрунтована необхідність доповнення диспозиції статті 258-2 КК України додатковими кваліфікуючими ознаками та приміткою.

З урахуванням проведеного дослідження запропонована нова редакція статті 258-2 КК України, інші зміни та доповнення до чинного законодавства, з метою коректної імплементації взятих на себе Україною міжнародних зобов'язань і подальшого розвитку кримінального законодавства у сфері запобігання пропаганді тероризму.

На підставі аналізу терористичних злочинів, з урахуванням пропозицій провідних вчених в цій галузі, досвіду зарубіжних країн, запропоновано об'єднання складів терористичних злочинів в межах окремого розділу КК України. Визначені подальші напрями реформування кримінального законодавства України та перспективи його узгодження з рекомендаціями міжнародно-правових актів і взятими на себе зобов'язаннями України щодо запобігання та протидії тероризму.

Ключові слова: тероризм, терористичний акт, терористичні злочини, терористична діяльність, пропаганда

тероризму, ідеологія тероризму, склад злочину, кримінальна відповідальність.

Постановка проблеми та її актуальність. Тероризм у всіх його формах і проявах являє собою найбільш серйозну загрозу світовому порядку, миру і безпеці, відтак будь-які акти тероризму є злочинами та діяннями, яким немає виправдання, незалежно від їх мотивації. За таких умов виникає нагальна потреба у підвищенні ефективності спільних зусиль щодо протидії цьому негативному явищу у планетарних масштабах, а також розробці комплексних механізмів кримінальної відповідальності за різноманітні форми його прояву.

У Глобальному індексі тероризму (Global Terrorism Index – GTI), який розробляється для визначення рівня уразливості держав до терористичних загроз, Україна перемістилася з 51-го (2013 рік) на 11-е місце (2016 рік) серед 163 країн із показником 7,048, що класифікується як «висока» терористична небезпека. Хоча у 2020 році цей показник значно покращився і досяг 36 місця [1], проте загроза тероризму, зокрема у зв'язку зі складними політичними, соціально-економічними та духовно-культурними процесами, що склалася в Донецькій та Луганській областях, продовжує залишатись надзвичайно високою. Така ситуація зумовлена тим, що на території нашої держави значно розширилась соціальна база тероризму за рахунок залучення до терористичної діяльності представників різних прошарків населення, що вимагає активізації боротьби з пропагандою та поширенням ідеології тероризму.

Вирішувати вказану проблему Україна має з огляду на міжнародні зобов'язання (у тому числі шляхом створення належної законодавчої бази у сфері протидії тероризму відповідно до міжнародних зобов'язань), підтверджуючи проголошену у Преамбулі Основного Закону України європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України [2].

Мета статті. Проаналізувати проблемні аспекти криміналізації «пропаганди тероризму» відповідно до міжнародних зобов'язань України, виявити недоліки імплементації, причини та умови їх виникнення, запропонувати шляхи закріплення відповідних положень міжнародно-правових актів у Кримінальному кодексі України.

Аналіз досліджень і публікацій. З метою виконання взятих на себе зобов'язань Україною 16 травня 2005 року була підписана Європейська конвенція Ради Європи про запобігання тероризму, а 31 липня 2006 року ратифікована з заявами і застереженнями Законом України № 54-V (далі – Конвенція) [3]. Для імплементації положень цієї Конвенції, Законом України від

21 вересня 2006 р. № 170-V були внесені зміни і доповнення до Кримінального кодексу України (далі – КК України) [4].

Проте некоректна імплементація міжнародних угод (у тому числі і згаданої Конвенції) щодо криміналізації та запобігання пропаганди тероризму у чинне кримінальне законодавство України значно ускладнює можливості подолання цього негативного явища, на що справедливо звертали свою увагу такі науковці, як В. Антипенко, В. Ємельянов, В. Ліпкан, Л. Мошкова, І. Шкурат, Я. Дашкевич, В. Кудрявцев, В. Тимошенко, С. Дрьомов, В. Мальцев, В. Тихий, А. Ізетов, В. Зеленецький, О. Спель та інші.

Однак з часом з'явилося чимало наукових досліджень і законодавчих ініціатив щодо криміналізації пропаганди та ідеології тероризму [5], які потребують додаткового аналізу з метою коректної імплементації взятих на себе Україною міжнародних зобов'язань і подальшого розвитку кримінального законодавства [6].

Виклад основного матеріалу дослідження.

Відповідно до ст. 5 Конвенції рекомендується встановити кримінальну відповідальність за «публічне підбурювання до вчинення терористичного злочину», що означає розповсюдження повідомлення для населення або доведення такого повідомлення до відома населення в інший спосіб з метою підбурювання його до вчинення терористичного злочину, якщо така поведінка, незалежно від того, є чи не є вона безпосередньою підтримкою терористичних злочинів, становить загрозу того, що може бути вчинено один чи більш ніж один такий злочин.

У Кримінальне законодавство вказана ст. 5 Конвенції була імplementована за допомогою ст. 258-2 «Публічні заклики до вчинення терористичного акту» КК України [6].

Об'єктом злочину, передбаченого ст. 258-2 КК України, є громадська безпека від проявів тероризму [7, с. 867].

Об'єктивна сторона злочину виражається в активній поведінці, яка може полягати у: 1) публічних закликах до вчинення терористичного акту; 2) розповсюдженні матеріалів з такими закликами; 3) виготовлення таких матеріалів; 4) зберігання матеріалів з такими закликами.

Публічні заклики передбачають хоча б одне публічне звернення до невизначеного, але значного кола осіб, в якому висловлюються ідеї погляди чи вимоги, спрямовані на те, щоб шляхом поширення їх серед населення чи його окремих категорій (представників влади, військовослужбовців тощо) схилити певну кількість осіб до певних дій. Якщо такі заклики зверненні до конкретної особи, вони кваліфікуються як підбурювання до вчинення дій.

Злочин у цій формі є закінченим з моменту висловлювання винним відповідного заклику, спрямованого на його сприйняття більш-менш широкою аудиторією [7, с. 324]

Розповсюдження матеріалів – це дії, метою яких є доведення змісту відповідних матеріалів до відома багатьох людей (невизначеної їх кількості або певного кола).

Для кваліфікації має значення спосіб публічних закликів та розповсюдження матеріалів. Публічні заклики можуть мати місце на мітингу, зібранні, у виступі на телебаченні, у пості соціальній мережі (зокрема Facebook чи Twitter) тощо, а розповсюдження матеріалів – здійснюватися шляхом підкидання листівок до поштових скриньок, розклеювання їх на дошках для оголошень, розсилання листів певним групам

адресатів, зокрема через месенджери чи електронну пошту тощо.

Матеріали – письмові чи зафіксовані на іншому носіїві інформації (зокрема, флеш-картці, планшеті, мобільному телефоні, комп'ютері) звернення, листівки, плакати, газети, журнали тощо – тут виступають *засобами* вчинення злочину.

Суб'єкт злочину – загальний [7; с. 869], тобто фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність (16 років відповідно до ч. 1 ст. 22 КК України).

Суб'єктивна сторона злочину характеризується умислом. Злочин у формі виготовлення чи зберігання відповідних матеріалів характеризується прямим умислом і спеціальною метою – подальшого розповсюдження зазначених матеріалів.

Кваліфікований вид злочину наявний тоді, коли заклики до вчинення терористичного акту доводяться до людей з використанням засобів масової інформації – телебачення, радіо, газет чи журналів, через мережу інтернет чи інших засобів комунікації, завдяки яким відповідна інформація може бути масово поширена [7, с. 870].

Проте, за нашим переконанням, вказану імплементацію вищенаведеної ст. 5 Конвенції неможливо визнати вдалою.

Наведемо на підтвердження нашої позиції такі обґрунтування:

1) у Конвенції пропонується назва «публічне підбурювання», а в КК України використовується назва «публічні заклики»;

2) у Конвенції йдеться про мету підбурювання населення «до вчинення терористичного злочину», а в КК України – «до вчинення терористичного акту»;

3) у Конвенції суспільна небезпечність розкривається через ознаку наслідків – «становить загрозу того, що може бути вчинено один чи більш ніж один такий злочин», а в КК України цього немає;

4) у Конвенції діяння пропонується визнавати злочинними незалежно від того, чи є вони «безпосередньою підтримкою терористичних злочинів», тоді як КК України вимагає, щоб змістом закликів (відповідних матеріалів) було вчинення терористичного акту тощо.

Далі розглянемо ці відмінності більш ретельно та з'ясуємо питання про доцільність і формат узгодження положень Конвенції із кримінальним законодавством України.

Хоча у ст. 5 Конвенції розглядувані дії називаються «публічним підбурюванням до вчинення терористичного злочину», проте для національного законодавства України традиційним є те, що підбурювання визначається як різновид співучасті у злочині, а не як самостійний злочин. Як самостійний злочин публічні заклики до певних злочинних дій у КК України передбачені в низці статей, наприклад, публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади (ст. 109 КК), публічні заклики до вчинення дій, що посягають на територіальну цілісність і недоторканість України (ст. 110 КК України), публічні заклики до вчинення терористичного акту (ст. 258-2 КК), публічні заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку (ст. 295 КК України). Ці дії хоча і не є підбурюванням у його буквальному розумінні національним законодавством, але вважаються досить близькими до положень Конвенції.

Натомість принципу міжнародно-правової необхідності і допустимості криміналізації діянь не відповідає використання у диспозиції ст. 258-2 КК України надто вузького для українського законодавства поняття «терористичний акт», тоді як у статті 5 Конвенції йдеться про необхідність встановити кримінальну відповідальність за публічне підбурювання до вчинення терористичного злочину.

Також слід врахувати, що Конвенція у ст. 1 «Термінологія» визначає що для цілей цієї Конвенції термін «терористичний злочин» означає будь-який із злочинів, викладених і визначених в одному з договорів, перелік яких наведено в Додатку до Конвенції [3].

Отже, коло діянь, передбачених Конвенцією, шляхом посилення на інші міжнародно-правові угоди, та віднесених до терористичних злочинів, є набагато ширшим за «терористичний акт» як складову «публічних закликів до вчинення терористичного акту».

Таким чином, будучи за своєю суттю терористичним злочином, публічні заклики до вчинення таких дій повинні бути криміналізованими не лише в частині закликів до вчинення терористичного акту, але й у вигляді закликів до будь-якого терористичного злочину, за вчинення якого настає кримінальна відповідальність за Кримінальним кодексом України [8, с. 265].

Таким чином, з огляду на вищевикладене, вважаємо за доцільне погодитись з О. Єпель, що для додержання принципу міжнародно-правової необхідності та допустимості криміналізації діянь, передбачених ст. 258-2 КК України, необхідно здійснити у тексті заміну «терористичний акт» на «терористичний злочин» [8, с. 266].

Водночас привертає увагу й та обставина, що в науковій літературі публічні заклики до вчинення терористичного акту та інших терористичних злочинів розглядаються як особливий випадок пропаганди і поширення ідеології тероризму [9, с. 85; 10, с. 73].

Звертаємо увагу, що *пропаганду і поширення ідеології тероризму* передбачено в ст. 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» [11] як самостійний вид терористичної діяльності, тому постає питання щодо доцільності криміналізації цього явища.

Проте, у законодавстві не має чіткого визначення дефініції «пропаганда тероризму» та «ідеологія тероризму».

Під поняттям «ідеологія» (гр. *ιδεολογία* – вчення про ідеї від *ιδέα* – прообраз і *λογος* – розум, вчення) розуміється система філософських, політичних, моральних, релігійних і мистецьких поглядів, що характеризують те чи інше суспільство, клас, політичну партію; світогляд, світорозуміння, погляди, переконання, доктрина, догмати, канони, принципи, постулати [12].

З огляду на трактування поняття «ідеологія» В. Білянська пропонує ідеологію тероризму визначити як сукупність радикальних ідейних установок, які є теоретичним обґрунтуванням (ідейною легітимацією) застосування насильства різними способами на нелегітимній основі для досягнення політичних цілей терористичних організацій [13, с. 149].

Під «пропагандою» (новолат. *propaganda*, від лат. *propagare* – поширювати, розповсюджувати) розуміється діяльність, що передбачає системне поширення, поглиблене роз'яснення соціально-політичних, економічних, правових, поглядів, ідей, теорій та забезпечує формування у суспільстві певних настроїв, закріплення у свідомості громадян тих чи інших

цінностей, орієнтацій, уявлень з метою максимального розширення кола прибічників відповідної ціннісної системи [14].

Звідси пропаганда тероризму означає активний вплив на свідомість і волю людей з метою викликання в них спонукання до вчинення неправомірних дій, зокрема, терористичного акта. На думку Н. Рибчановської, пропаганда тероризму – це, насамперед, психологічний вплив на суспільство (залакування, привертання уваги громадськості, провокування до певних дій і т.п.) [15, с. 407].

Таким чином, «пропаганду ідеології тероризму» можна визначити як діяльність, що передбачає системне поширення, роз'яснення поглядів певної спільноти, ідеалом якої є явища, пов'язані з ескалацією насильства у формі терористичних актів.

Проте часто терористи використовують ідеологію лише для виправдання здійснених терористичних актів. Підтвердженням цьому служить те, що багатьох терористів не хвилює ідеологія, вони не мають чітких і побудованих планів і цілей, одним словом діють імпульсивно, а не розумно. «Нове покоління терористів нерідко складається з молоді, яка не замислюється про ідейні мотиви своєї поведінки і прилучилася до терористичної діяльності з цікавості, за випадковим захопленням» [13, с. 82].

Отже, встановлення кримінальної відповідальності лише за «пропаганду ідеології тероризму», на наш погляд, не виправдано звужує межі кримінальної відповідальності, оскільки «ідеологія тероризму» є лише складовою кримінально караною терористичної діяльності.

Водночас національному законодавцю варто було б урахувати досвід тих зарубіжних країн, які встановили кримінальну відповідальність за публічне виправдання тероризму. Так, Кримінальний кодекс Республіки Молдова містить ст. 279-2 «Підбурювання в терористичних цілях або публічне виправдання тероризму» [16], а Кримінальний кодекс Російської Федерації – ст. 205-2 «Публічні заклики до здійснення терористичної діяльності, публічне виправдання тероризму або пропаганда тероризму» [17]. У цьому зв'язку слід погодитись з думкою вітчизняних науковців щодо доцільності врахування міжнародного досвіду та встановлення кримінальної відповідальності за «публічне виправдання тероризму» і при цьому: по-перше, традиційно передбачити в якості кваліфікуючих ознак цього складу злочину такі, як вчинення злочину «повторно» або «за попередньою змовою групою осіб»; по-друге, криміналізувати також ввезення на територію України чи транзит через її територію та вивіз за її межі матеріалів, в яких пропагується ідеологія тероризму [18, с. 164].

Продовжуючи далі наукову дискусію, зазначимо, що з аналізу визначення поняття «пропаганда», можна дійти до висновку, що воно охоплює й «публічні заклики» до вчинення терористичних актів. За приклад можна взяти ст. 436 КК України «Пропаганда війни», де під *пропагандою* війни розуміються *заклики* до агресивної війни або до розв'язування воєнного конфлікту, а також виготовлення матеріалів із закликами до вчинення таких дій з метою їх розповсюдження або розповсюдження таких матеріалів.

Таким чином, логічним та доцільним буде поєднання в межах однієї статті КК України положень про відповідальність за *пропаганду ідеології тероризму, публічне заперечення тероризму та публічні заклики* до вчинення терористичних злочинів. При цьому, необхідно вдосконалити кваліфікуючі ознаки розглядуваного складу злочину. Зважаючи на зміст ква-

ліфікуючих ознак, які передбачені у суміжних складах злочинів (зокрема, у статтях 258-1, 109, 110 КК України), пропонуємо доповнити ст. 258-2 КК України такими кваліфікуючими ознаками, як вчинення злочину «повторно» або «за попередньою змовою групою осіб», або «службовою особою з використанням службового становища».

Крім того, у науковій літературі не всі вчені-криміналісти вважають правильним підхід законодавця визнати громадську безпеку родовим об'єктом терористичних злочинів. Зокрема, висловлюється думка, що в тероризмі умисне знищення матеріальних об'єктів – не самоціль, а засіб примусити органи влади або певні прошарки чи категорії громадян вчинити вигідні терористам дії [19, с. 90]. «Суспільна безпека не може бути основним об'єктом тероризму... Залякування у тероризмі ... виступає не самоцілью, а засобом досягнення мети впливу на основний об'єкт, цим реалізується спонукання відповідних осіб до вигідних для терористів рішень. Основним же об'єктом у тероризмі є національні та наднаціональні інститути (у їх різноманітних варіантах), посягаючи на які через дію на безпосередній об'єкт, винні особи досягають чи прагнуть досягти головної цілі – порушення їх недоторканості» [20, с. 93].

Також варто погодитись з пропозицією В. Ємельянова, який, урахувавши поліоб'єктність терористичних злочинів, пропонує склади окремих з них (зокрема, передбачених статтями 258 – 258-5 КК України) виключити з розділу IX «Злочини проти громадської безпеки» Особливої частини КК України та згрупувати їх у новому окремому розділі XXI «Терористичні злочини» Особливої частини цього Кодексу [21, с. 69]. Схожої позиції дотримується і М. Семікін, який пропонує сконцентрувати всі склади терористичних злочинів в окремому розділі Особливої частини КК України, що забезпечить однаковий підхід і при визначенні суб'єкта терористичних злочинів [22, с. 201].

Водночас висловлені пропозиції можна буде реалізувати тільки за умови їх комплексності та системності.

На підставі викладеного пропонуємо внести такі зміни та доповнення до Кримінального кодексу України, виклавши ст. 258-2 у такій редакції:

«Стаття 258-2. Пропаганда тероризму або публічні заклики до вчинення терористичного злочину

1. Пропаганда і поширення ідеології тероризму, публічне виправдання тероризму або публічні заклики до вчинення терористичного злочину, а також розповсюдження, виготовлення чи зберігання з метою розповсюдження матеріалів вказаного змісту, – ...

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або службовою особою з використанням службового становища, або з використанням засобів масової інформації, – ...

3. Ввезення на територію України чи транзит через її територію та вивіз за її межі матеріалів, в яких пропагується тероризм, – ...

4. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або службовою особою з використанням службового становища, – ...

Доцільно окремо визначити поняття «ідеологія тероризму» як сукупність радикальних ідейних установок, які є теоретичним обґрунтуванням застосування насильства різними спосо-

бами, на нелегітимній основі для досягнення політичних цілей терористичних організацій.

Вказаною дефініцією логічно доповнити Закон України «Про боротьбу з тероризмом» або, як варіант, включити до розглядуваної статті як примітку.

Крім цього, перелік статей Особливої частини КК України, де передбачена відповідальність за діяння терористичного характеру, необхідно виключити з розділу IX «Злочини проти громадської безпеки» Особливої частини КК України та помістити їх до окремого розділу. За прикладом розділу XIX Особливої частини КК України, де визначені «Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення)», такий розділ можна було б назвати «Кримінальні правопорушення, пов'язані з тероризмом (терористичні кримінальні правопорушення)» Особливої частини цього Кодексу. В останньому випадку запровадження розділу з такою назвою, на нашу думку, буде можливим лише після суттєвого удосконалення національного антитерористичного кримінального законодавства, а також виокремлення складів злочинів, що містяться як у чинних статтях 258 – 258-5 КК України, так і у запропонованих редакціях нових статей КК України (прикладом може слугувати Кримінальний кодекс Грузії, де створена окрема глава XXXVIII «Тероризм», що включає статті 323–331-2, які містять відповідні склади терористичних злочинів) [23].

Запропоновані зміни і доповнення до кримінального законодавства України безсумнівно потребують подальшого опрацювання та удосконалення з метою побудови дієвої системи кримінально-правової протидії проявам терористичної діяльності в Україні.

Література:

1. Global Terrorism Index 2019// Institute for Economics & Peace. URL: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/GTI-2019web.pdf> (дата звернення: 23.11.2021).
2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/> (дата звернення: 21.10.2021).
3. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму. *Офіційний вісник України*. 2007. № 65. Ст. 2536. С. 124.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо запобігання тероризму) : проект Закону України № 2219а від 04.06.2013 / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=47255 (дата звернення: 24.10.2021).
5. Про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо відповідальності за виготовлення, зберігання, розповсюдження матеріалів, які пропагують тоталітаризм та тероризм) : проект Закону України № 2453 від 23.03.2015. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54514 (дата звернення: 24.10.2021).
6. Кримінальний кодекс України / База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n1298> (дата звернення: 16.10.2021).
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: ВД «Дакор», 2018. 1360 с.
8. Епель О.В. Публічні заклики до вчинення терористичного акту як терористичний злочин. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 1. С. 263–270.
9. Шамара О. Щодо запровадження кримінальної відповідальності за пропаганду і поширення ідеології тероризму, вчинення терористичних актів. *Юридичний радник*. 2005. № 5(7). С. 84–85.
10. Епель О.В. Деякі питання кримінально-правової відповідальності за пропаганду і поширення ідеології тероризму. *Актуальні*

проблеми протидії злочинності в Україні : Матеріали наук.-пр. акт. семінару. 21.03.2008. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2008. С. 71–73.

11. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20 березня 2003 року № 638-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 25. Ст. 180.
12. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%B2%E4%E5%EE%EB%EE%E3%B3%FF> (дата звернення: 21.10.2021).
13. Белянська В.В. Ідеологія тероризму: теоретичні засади, різновиди та технології поширення. *Освіта регіону. Політологія, психологія, комунікації*. 2013. № 1. С. 80–83. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/1001> (дата звернення: 21.10.2021).
14. Юридична енциклопедія : у 6 т. / ред. кол. Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) [таін.]. Київ: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2003. Т.5: П–С. 736 с.
15. Рибчановська Н.А. Протидія пропаганді і поширенню ідеології тероризму в Україні (психолого-правовий аспект). *Зб. наук. пр. «Сучасний вимір держави та права»* / за ред. В.І. Терентьєва, О.В. Козаченка. Миколаїв : Іліон, 2008. С. 406–407.
16. Уголовный кодекс Республики Молдова : Закон Республики Молдова от 21 июня 2002 года № 1160-XV. (дата обновления: 11.11.2021 г.). *Информационная система Континент*. URL: http://continent-online.com/Document/?doc_id=30394923#pos=5;-142 (дата звернення: 24.10.2021).
17. Уголовный кодекс Российской Федерации : Федеральный Закон Российской Федерации от 13.06.1996 № 63-ФЗ (дата обновления: 22.08.2021). *Информационная система Консультант*. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/c2877fe51a75f612e1df0f008c620980638457ba/ (дата звернення: 24.10.2021).
18. Єпель О.В. Кримінальна відповідальність за публічні заклики до вчинення терористичного акту : дис. ... канд. юр. наук. : 12.00.08. Харків, 2011. 209 с.
19. Петрищев В.Е. Правовые и социально-политические проблемы борьбы с терроризмом. *Государство и право*. 1998. № 3. С. 88–93.
20. Антипенко В.Ф. Поняття тероризму (кримінально-правове визначення). *Право України*. 1999. № 2. С. 92–95.
21. Ємельянов В.П. Антитерористичне законодавство: поняття, система, шляхи вдосконалення : монографія. Харків : Право, 2016. 88 с.
22. Семикін М.В. Суб'єкт терористичних злочинів. *Правничий часопис Донецького університету*. 2013. № 1. С. 195–202. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pchdu_2013_1_32 (дата звернення: 20.10.2021).
23. Уголовный кодекс Грузии : Закон Грузии № 2287вс от 22.06.1999: (дата обращения: 01.10.2019). *Законодательный Вестник Грузии*. ЗВГ, 41(48), 13/08/1999 URL: <https://matsne.gov.ge/ru/document/view/16426?publication=212> (дата звернення: 12.10.2021).

Petrychenko O. “Criminalization of the propaganda of terrorism: ways and prospects of implementation in accordance with the international obligations of Ukraine”

Summary. On the territory of our state, the social base of terrorism has significantly expanded due to the involvement

of representatives of different strata of the population in terrorist activities, which requires an intensification of the fight against the propaganda and spread of the ideology of terrorism.

Certainly, the propaganda of terrorism is not only a way to declare itself, but with its help, occurs recruiting new members for terrorist organizations.

Ukraine should resolve this problem in accordance with its international obligations.

In accordance with Art.5 of the Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism, it is recommended to establish criminal liability for “public incitement to commit a terrorist offense”.

This article of the Council of Europe Convention was implemented into the criminal legislation of Ukraine with the help of Art. 258-2 of the Criminal Code of Ukraine, which establishes criminal liability for “Public appeals to commit a terrorist act”.

The article investigates the corpus delicti defined by Art. 258-2 of the Criminal Code of Ukraine, revealed the disadvantages of the disposition of this article, the reasons and conditions for their occurrence.

It has been determined incorrect implementation of Art. 5 Council of Europe Conventions in the Criminal Code of Ukraine.

Scientific research of Ukrainian and foreign scientists has been analyzed. Their proposals on improving the criminal legislation of Ukraine in the field of countering the propaganda of terrorism have been summarized.

The experience of other countries regarding the criminalization of the propaganda and ideology of terrorism has been studied. The directions of the possible introduction of the criminal law norms of other countries into the Ukrainian legislation have been determined.

This work provides a justification for the need to improve the new terminology of Article 258-2 of the Criminal Code of Ukraine.

It provides a rationale for the necessity to supplement the disposition of Art. 258-2 of the Criminal Code of Ukraine with qualification characteristics and note.

Based on the analysis of terrorist crimes, taking into account the proposals of leading scientists in this field, the experience of other countries, it is proposed to combine the elements of terrorist crimes in a new separate section of the Criminal Code of Ukraine. The further directions of reforming the criminal legislation of Ukraine and the prospects for its harmonization with the recommendations of international legal acts and the assumed obligations of Ukraine regarding the prevention and counteraction of terrorism have been determined.

Key words: terrorism, act of terrorism, terrorist crimes, terrorist activity, propaganda of terrorism, ideology of terrorism, corpus delicti, criminal responsibility.